

FARKAS CSABA

A kényszertörlési eljárás a hatályos szabályozás tükrében

The Compulsory Deregistration Procedure in the Light of Current Legislation

Abstract: Involuntary deregistration was as a main rule an irreversible but “popular” procedure earlier since the company was deregistered without administrative costs and the satisfaction of the demands of the creditors. The company does not have to decide about the dissolution, appoint a receiver, or decide about the hire for him/her and does not have to conduct this complex, multiple, and sometimes difficult procedure. According to the current regulation, the involuntary deregistration is reversible, so the company being deregistered can be “saved”. However, it demands a very active cooperation from the company being bound to certain preclusive deadlines.

Keywords: involuntary deregistration, reversible procedure, preclusive deadline, increased cooperation, satisfaction of the demands of the creditors, fine

Összefoglaló: A kényszertörlés korábban főszabályként visszafordíthatatlan, de „népszerű” eljárás volt, hiszen a társaságeljárás költségei és a hitelezői követelések kielégítése nélkül törölték a cégnyilvántartásból. A társaságnak nem kell döntenie a végelszámolásról, vagyonkezelőt kijelölni, és nem kell lefolytatnia egy bonyolult, többszörös és esetenként nehézkes eljárást. A hatályos szabályozás szerint a kényszertörlés visszafordítható, így a cég „menthető”. Ez azonban fokozott együttműködést követel meg a társaságtól, bizonyos határidők betartása mellett.

Kulcsszavak: kényszertörlés, visszafordítható eljárás, jogvesztő határidő, fokozott együttműködés, a hitelezői követelések kielégítése, bírság.

1. Bevezetés

A gazdasági társaságok jogutód nélküli megszűnésének egyik talán legnagyobb vitára okot adó intézménye a kényszertörlési eljárás. Az esetek döntő többségében a kényszertörölt gazdasági társaság után „úr marad”, azaz a gazdasági társaság jogutód nélkül úgy szűnik meg, hogy hitelezői teljes egészében nem kerülnek kielégítésre.

A kényszertörlési eljárás során az állami kontroll nem teljes egészében érvényesül, ami a gazdasági társaság oldaláról üdvözlendő, ugyanakkor a közérdekvédelem, a hitelezővédelem, a tisztességes eljárás mint alapvető érték sérülhet. Ez az ellentmondás talán

feloldhatatlan és örök dilemmát okoz, és éppen ez az egyik ok, amely a téma aktualitását adja. Másrészt új joganyag megalkotására is sor került,¹ amely alapjaiban változtatta meg a kialakult joggyakorlatot. A módosítást megelőzően ugyanis a kényszertörlési eljárás irreverzibilis folyamat volt, ami azt jelentette, hogy a kényszertörlési eljárás útjára lépett cég jogutód nélküli megszűnése iránt kétség nem merült fel. A módosítás egyik célja éppen az volt, hogy a kényszertörlési eljárás ne legyen visszafordíthatatlan, azaz a jogalkotó tegye lehetővé a társaság megmentését.

2. A kényszertörlési eljárás okai

A kényszertörlés elrendelésére csak a Ctv.-ben² taxatív meghatározott esetekben kerülhet sor:

a) A cégbíróság a gazdasági társaságot megszüntnek nyilvánítja.

Amennyiben a cégbíróság a törvényességi felügyeleti eljárás során a társaságot megszüntnek nyilvánítja, akkor a céget a tevékenység gyakorlásától eltiltja és kezdeményezi a felszámolási eljárást, vagy elrendeli a társaság kényszertörlését.

b) A társaság a végelszámolást három éven belül nem fejezte be, és a cégbíróság előtt törlése iránt kérelmet nem terjesztett elő.

Ebben az esetben a végelszámolási eljárás a törvény erejénél fogva befejezést nyer – ide nem értve azt az esetet, amikor bírósági vagy hatósági eljárás van folyamatban –, és a cégbíróság hivatalból, végzéssel elrendeli a gazdasági társaság kényszertörlését.

c) A gazdasági társaság jogutód nélküli megszűnését előidéző ok következett be, és végelszámolási eljárás lefolytatásának nincs helye.

Idetartozik például az az eset, amikor a Nemzeti Adó- és Vámhivatal a társaság adószámát megvonja. Adószám nélkül nincs gazdasági társaság, így a társaság kényszertörlésének az elrendelésére kerül sor.

A kényszertörlési eljárás megindításáról szóló jogerős végzést a cégbíróság a Cégbizonylatban közzéteszi. Figyelemmel arra, hogy a végzés a gazdasági társaság létét, működését érinti, így a végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak is helye van.

3. Kényszertörlési eljárás elrendelésének tilalmai

a) A kényszertörlési eljárás elrendelésére nem kerülhet sor a gazdasági társaság fizetésképtelenségét megállapító végzés meghozatalát követően.³

A tilalom a törvény erejénél fogva, *ex lege* következik be. A kényszertörlési eljárás és a felszámolási eljárás „ütközése során” a jogalkotónak azt kell mérlegelnie, hogy az

1 2021. évi LXX. törvény a kényszertörlési eljárásra és a felszámolási eljárásra vonatkozó és kapcsolódó egyes törvények módosításáról.

2 2006. évi V. törvény a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról

3 Ctv. 116. § (2) bekezdés.

egymással konkuráló érdekek esetén melyik részesüljön védelemben. A kényszertörlési eljárás során a főbb védendő értékek a gazdasági élet tisztasága, a folyamatok átláthatósága, a jogszabálynak nem megfelelően működő gazdasági társaságok cégnyilvántartásból történő törlése. A felszámolási eljárás során a szerződések teljesítése, a jogos hitelezői követelések kielégítése alap gondolatként jelenik meg. A szerződésekből jogok és kötelezettségek keletkeznek, a szerződésekbe vetett bizalom megköveteli azok teljesítését. Talán éppen ezért a felszámolási eljárás elsőbbséget élvez, hiszen ebben az eljárásban remény mutatkozik arra, hogy a hitelező – ha csak részben is, de – az adós vagyonából kielégítést nyerjen.

b) Nem határozható el a kényszertörlési eljárás, ha a büntetőbíróság, az ügyészség vagy a nyomozó hatóság a gazdasági társaságot, illetve a cégbíróságot arról értesíti, hogy a társasággal szemben büntetőjogi intézkedés alkalmazására kerülhet sor.⁴

Jelen esetben a közrend, a közérdek védelme indokolja a kényszertörlési eljárás „háttérbe szorulását”. Nem lehet megengedni, hogy a gazdasági társaság törlésre kerüljön, az iratok esetlegesen megsemmisüljenek, és bármilyen ok miatt ne lehessen egy bűncselekmény elkövetését feltárni.

4. A kényszertörlési eljárás menete

A Ctv.-ben meghatározott okok fennállása esetén a cégbíróság elrendeli a gazdasági társaság kényszertörlését. Amennyiben a kényszertörlés elrendelésére azért került sor, mert a cégbíróság a gazdasági társaságot törvényességi felügyeleti eljárás keretében megszüntetnek nyilvánította, vagy a társaság a végelszámolást három éven belül nem fejezte be, és a cégbíróság előtt törlése iránt kérelmet nem terjesztett elő, akkor a jogalkotó lehetővé teszi, hogy a gazdasági társaság a folyamatot megállítsa és azt visszafordítsa. A gazdasági társaság szabályszerűen összehívott legfőbb szervei ülése ugyanis határozatot hozhat arról, hogy a társaság a szokásos napi üzletmenetet meg nem haladó üzletszerű gazdasági tevékenységet tovább folytatja. A határozat előterjesztésére a jogalkotó viszonylag rövidebb határidőt állapít meg, ugyanis a társaság a kényszertörlési eljárás kezdő időpontjától számított tizenöt napon belül terjesztheti elő a kérelmét. E határidő jogvesztő jellegű, azaz amennyiben a kérelem a fenti időn belül nem kerül benyújtásra, akkor az alanyi jog elvész. Igazolási kérelem előterjesztésének nincs helye. Az eljárásban – a szakmaiság érvényre juttatása miatt – a jogi képviselőt kötelező. A szabályszerűen előterjesztett kérelemről a cégbíróság – rövid határidőn belül – öt munkanapon belül határoz. Amennyiben ilyen kérelem nem érkezett, vagy a kérelem joghatályosan nem is terjeszthető elő,⁵ akkor a társaság üzletszerű gazdasági tevékenységet a kényszertörlési eljárás kezdő időpontjától nem végezhet. Az is előfordulhat, hogy társaság a kérelmet szabályszerűen benyújtotta, azonban a kényszertörlési eljárás kezdő időpontjától számított kilencvenedik napig nem kérte, hogy a cégbíróság állapítsa meg,

4 Ctv. 116. § (2) bekezdés.

5 Ctv. 116. § (1) bekezdés d) pont.

hogy a cég tovább működésének feltételei fennállnak és a kénysztörölési eljárást vele szemben szüntesse meg, akkor a határidő lejártát követő naptól a társaság üzletszerű gazdasági tevékenységet jogszerűen nem végezhet. Ugyanez a jogkövetkezmény akkor is, ha a társaság által előterjesztett kérelmet a cégbíróság jogerősen visszautasította, vagy a kérelmet elutasította.

A kénysztörölési eljárás alatt a gazdasági társaság legfőbb döntéshozó szerve a törvényben, illetve a létesítő okiratban rögzített jogkörét korlátozottan gyakorolhatja. Ebben az esetben ugyanis csak olyan döntések meghozatalára kerülhet sor, amelyek a kénysztörölési eljárás céljával nem ellentétesek, és nem sértik, nem veszélyeztetik a hitelezői érdekeket. A korlátozó rendelkezéseket az alábbiakban rögzítjük.

- a) Nem lehet elhatározni a gazdasági társaság jogutóddal történő megszűnését (átalakulás, egyesülés, szétválás).
- b) Nem lehet határozatot hozni a jogutód nélküli megszűnéséről (végelszámolás).
- c) A gazdasági társaság a jegyzett tőke leszállításáról nem dönthet.

A vezető tisztségviselővel szemben is sokkal gondosabb eljárást vár el a jogalkotó, ugyanis a képviselő nemcsak a gazdasági társaság érdekeit kell hogy a döntések meghozatala során figyelembe vegye, hanem a hitelezőket is. Éppen ezért a vezető tisztségviselő

- a) a gazdasági társaság nevében új kötelezettséget nem vállalhat,
- b) a társaságot terhelő kötelezettséget nem teljesíthet,
- c) a társaság vagyontárgyát nem ruházhatja át és nem terhelheti meg.

A fenti korlátozó rendelkezések ellenére kötött szerződések jogszabályba ütköznek, és mint ilyen szerződések tilosak.⁶ A tilalom ellenére megkötött szerződésekhez joghatás nem társul. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy amennyiben a cégbíróság a tovább működéshez szükséges engedélyt megadja, akkor a fenti korlátozó rendelkezések nem érvényesek, a vezető tisztségviselő a hitelezői érdekek szem előtt tartása mellett, minden szükséges intézkedést megtehet annak érdekében, hogy a cégbíróság a kénysztörölési eljárást megszüntesse.

A kénysztörölési eljárás során a jogviszonyok rendezése, a szerződések teljesítése érdekében a hitelezői érdekek védelme miatt szükség van arra, hogy a gazdasági társaság vagyonát a lehető legteljesebb körben feltérképezzük. A vagyon felmérése a cégbíróság feladata, és egyben jogszabályon alapuló kötelezettsége is. A cégbíróságnak mindent el kell követnie annak érdekében, hogy a kénysztörölés alá került társaság vagyona felderítésre kerüljön. A cél az, hogy a gazdasági társaság törlése után ne maradjon fenn olyan vagyon, amelyről utóbb derül ki, hogy az a törölt gazdasági társaság vagyonát képezte. Ez ugyanis újabb eljárás – vagyonrendezési eljárás⁷ – lefolytatását vonja maga után.

I.

A kénysztörölési eljárás megindításáról szóló jogerős végzést a cégbíróság a *Cégek* közlönyben közzéteszi, és egyben egy *felhívást* is megjelentet, és kéri, hogy akinek

- a) a társasággal szemben követelése van,

⁶ Ptk. 6:95. §.

⁷ Ctv. 119. §–124/C. §.

b) tudomása van arról, hogy a társaság ellen bírósági, közjegyzői vagy más hatósági eljárás van folyamatban,

c) a társaság tulajdonában lévő eszköz van a birtokában, a társaság vagyontárgyára vonatkozó jog jogosultjaként van bejegyezve, valamely vagyontárgyat illetően a javára, illetve érdekében tény van feljegyezve, vagy a cég vagyontárgyára tarthatna igényt,

d) tudomása van a kényszertörlés közzétételének a napját megelőző évben a társaság vagyonában bekövetkezett változásról, vagy

e) a társasággal fennálló munkaviszonyon alapuló bérkövetelése vagy munkaviszonyból származó egyéb követelése van, azt a közzétételt követő negyven napon belül jelentse be a cégbíróságnak.

A határidő nem jogvesztő jellegű, de a késedelem azzal a jogkövetkezménnyel jár, hogy a bejelentő az igényét a kényszertörlési eljárásban már nem tudja érvényesíteni.

A bejelentő bárki lehet, belföldi vagy külföldi természetes személy, jogi személy egyaránt. Követelések bejelentése esetén, annak érdekében, hogy a cégbíróság érdemi döntést tudjon hozni, a bejelentésnek tartalmaznia kell a követelés jogosultjának a nevét (cégnevét), lakcímét, (székhelyét), nem természetes személy esetén nyilvántartási számát, a követelés jogalapját, összegét, járulékait, és a keletkezésének, esedékességének időpontját. A hitelező állítását okiratokkal köteles igazolni, azaz a követelését alátámasztó dokumentumokat csatolni köteles. Amennyiben hitelező hatóság, akkor ilyen kötelezettséget a jogalkotó nem ír elő, az okiratok csatolásának a hiánya az érdemi ügyintézésre nincs kihatással.

II.

A közzététellel egyidejűleg a társaság vagyonára vonatkozó adatok bekérése érdekében a cégbíróság megkeresi a közhiteles vagy közérdekvédelmi célból vezetett nyilvántartást vezető szervezeteket is. Ilyen például a gépjármű-nyilvántartó hatóság, a légi járművek és az úszólétesítmények lajstroma, az ingatlanügyi hatóság, az ingó jelzálogjogi nyilvántartást vezető szervezet vagy a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar, a pénzforgalmi szolgáltató, befektetési vállalkozások, árutőzsdei szolgáltatók. Ezek a szervezetek a megkeresésnek ingyenesen harminc napon belül kötelesek eleget tenni.

III.

A cégbíróság a fenti felhívással és a megkereséssel egyidejűleg írásban megkeresi a kényszertörlés alatt álló gazdasági társaság *vezető tisztségviselőjét* és a cégjegyzékbe bejegyzett *valamennyi tagját* annak érdekében, hogy a társaság vagyonára, jogaira és kötelezettségeire vonatkozó rendelkezésükre álló információkat a cégbíróság részére adják meg. Az érintettek a felhívás kézhezvételét követő harminc napon belül kötelesek a kért tájékoztatást megadni. A végzésben a cégbíróság arról is tájékoztatást ad, hogy amennyiben a megkeresésre válasz nem érkezik, akkor szankcióként pénzbírság kiszabására is sor kerülhet. Ennek mértéke 100 000 Ft-tól 900 000 Ft-ig terjedhet. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a cégbíróság a vezető tisztségviselőt, illetve a tagokat kizárólag pénzbírsággal sújthatja, egyéb szankció alkalmazására nincs lehetőség.

kell megfizetni.⁸ A jogalkotó ezzel a „mérsékelt illetékekkel” is ösztönözni akarja a gazdasági társaságot arra, hogy a jogszerű működés feltételeit valósítsa meg.

d) Érvényes adószámmal rendelkezik.

A gazdasági társaságnak azt is igazolnia kell, hogy a Nemzeti Adó- és Vámhivatal által kiadott érvényes adószáma van, az nem került visszavonásra. Amennyiben ez a feltétel nem áll fenn, akkor a kényszertörlési eljárás nem szüntethető meg, ugyanis a gazdasági társaságok esetén az adószám megléte a törvényes működés egyik feltétele.

6. Tovább működés helyreállításának a hiánya

Elképzelhető, hogy a gazdasági társaság nem akarja tovább folytatni a működést, vagy a törvény a kérelem előterjesztését eleve kizárja. Ebben az esetben a társaság jogutód nélkül, kényszertörlési eljárással megszűnik. A cégbíróság ebben az esetben azt is vizsgálja, hogy a vezető tisztségviselőt, illetve a gazdasági társaság tagjait terheli-e mulasztás. A jogalkotó külön nem említi, de talán szólnunk kell a kézbesítési megbízottról is. Álláspontunk szerint a kézbesítési megbízott is közrehat a kényszertörlési eljárás elrendelésében. Abban az esetben, ha a számára szabályosan kézbesített küldeményeket nem továbbítja, akkor a külföldi tag, vezető tisztségviselő nem szerez tudomást a küldemény tartalmáról, így nem tud eleget tenni a felhívásban foglaltaknak. Ezekben az esetekben a jogkövetkezmények a kézbesítési megbízottal szemben is alkalmazhatóak lehetnek. A cégbíróság ebben az esetben azt is vizsgálja, hogy a vezető tisztségviselőt, illetve a gazdasági társaság tagjait terheli-e mulasztás.⁹

A cégbíróság végzéssel megkeresi a kényszertörlési eljárás hatálya alatt álló gazdasági társaság vezető tisztségviselőjét, a korlátlan tagi felelősséggel rendelkező tagokat (közkereseti társaság tagjai, betéti társaság beltagja), korlátolt tagi felelősséggel működő gazdasági társaság (korlátolt felelősségű társaság tagja, zártkörűen működő részvénytársaság részvényese, betéti társaság kültagja) esetén a társaság többségi befolyással rendelkező tagját¹⁰ annak érdekében, hogy egyrészt tegyenek észrevételt a bejelentett hitelezői követelésekről, másrészt a társaságot terhelő mulasztásról nyilatkozzanak.

A cégbíróság nemcsak a hatályos cégbírósági eljárás alapján küldi ki a megkeresését, hanem lehetősége van arra, hogy a kényszertörlési eljárás megindításának időpontját megelőző két évben a társaságnál működő fenti alanyi kört is megkeresse. Erre alapvetően akkor van lehetősége, ha adat merül fel arra, hogy a társaság korábbi vezető tisztségviselőnek, illetve tagnak, részvényesnek a jogviszonya alatt is fennállt a cég törvénysértő működése.

A vezető tisztségviselő, illetve a tag, részvényes a nyilatkozatát a kézhezvételtől számított harminc napon belül teheti meg. A határidő egy alkalommal legfeljebb harminc nappal meghosszabbítható.

⁸ 1990. évi XCIII. törvény az illetékekről 66. § (2) bekezdés.

⁹ A fenti rendelkezéseket a nyilvánosan működő részvénytársaság részvényesére nem kell alkalmazni. Ennek oka abban keresendő, hogy a részvénytársaság esetében – főleg a nyilvánosan működő részvénytársaságnál – a tagi közrehatásról nem beszélhetünk. A részvénytársaság alapvetően tőkeegyesítő gazdasági társaság, a tagok személyes közreműködése nem jellemző.

¹⁰ Ptk. 8:2. §.

kell megfizetni.⁸ A jogalkotó ezzel a „mérsékelt illetékekkel” is ösztönözni akarja a gazdasági társaságot arra, hogy a jogszerű működés feltételeit valósítsa meg.

d) Érvényes adószámmal rendelkezik.

A gazdasági társaságnak azt is igazolnia kell, hogy a Nemzeti Adó- és Vámhivatal által kiadott érvényes adószáma van, az nem került visszavonásra. Amennyiben ez a feltétel nem áll fenn, akkor a kényszertörlési eljárás nem szüntethető meg, ugyanis a gazdasági társaságok esetén az adószám megléte a törvényes működés egyik feltétele.

6. Tovább működés helyreállításának a hiánya

Elképzelhető, hogy a gazdasági társaság nem akarja tovább folytatni a működést, vagy a törvény a kérelem előterjesztését eleve kizárja. Ebben az esetben a társaság jogutód nélkül, kényszertörlési eljárással megszűnik. A jogalkotó külön nem említi, de talán szólnunk kell a kézbesítési megbízottól is. Álláspontunk szerint a kézbesítési megbízott is közrehat a kényszertörlési eljárás elrendelésében. Abban az esetben, ha a számára szabályosan kézbesített küldeményeket nem továbbítja, akkor a külföldi tag, vezető tisztségviselő nem szerez tudomást a küldemény tartalmáról, így nem tud eleget tenni a felhívásban foglaltaknak. Ezekben az esetekben a jogkövetkezmények a kézbesítési megbízottal szemben is alkalmazhatóak lehetnek. A cégbíróság ebben az esetben azt is vizsgálja, hogy a vezető tisztségviselőt, illetve a gazdasági társaság tagjait terheli-e mulasztás.⁹

A cégbíróság végzéssel megkeresi a kényszertörlési eljárás hatálya alatt álló gazdasági társaság vezető tisztségviselőjét, a korlátlan tagi felelősséggel rendelkező tagokat (közkereseti társaság tagjai, betéti társaság beltagja), korlátolt tagi felelősséggel működő gazdasági társaság (korlátolt felelősségű társaság tagja, zártkörűen működő részvénytársaság részvényese, betéti társaság kültagja) esetén a társaság többségi befolyással rendelkező tagját¹⁰ annak érdekében, hogy egyrészt tegyenek észrevételt a bejelentett hitelezői követelésekről, másrészt a társaságot terhelő mulasztásról nyilatkozzanak.

A cégbíróság nemcsak a hatályos cégadatok alapján küldi ki a megkeresését, hanem lehetősége van arra, hogy a kényszertörlési eljárás megindításának időpontját megelőző két évben a társaságnál működő fenti alanyi kört is megkeresse. Erre alapvetően akkor van lehetősége, ha adat merül fel arra, hogy a társaság korábbi vezető tisztségviselőnek, illetve tagnak, részvényesnek a jogviszonya alatt is fennállt a cég törvénytörő működése.

A vezető tisztségviselő, illetve a tag, részvényes a nyilatkozatát a kézhezvételtől számított harminc napon belül teheti meg. A határidő egy alkalommal legfeljebb harminc nappal meghosszabbítható.

⁸ 1990. évi XCIII. törvény az illetékekről 66. § (2) bekezdés.

⁹ A fenti rendelkezéseket a nyilvánosan működő részvénytársaság részvényesére nem kell alkalmazni. Ennek oka abban keresendő, hogy a részvénytársaság esetében – főleg a nyilvánosan működő részvénytársaságnál – a tagi közrehatásról nem beszélhetünk. A részvénytársaság alapvetően tőkeegyesítő gazdasági társaság, a tagok személyes közreműködése nem jellemző.

¹⁰ Ptk. 8:2. §.

A vezető tisztségviselőnek, tagnak, részvényesnek – továbbiakban eltiltással érintett személyek – elő kell adnia, hogy a bejelentett követelés jogalapját, összecszerúságát, esedékességét elismeri vagy vitatja. Amennyiben vitatja, akkor állítását okiratokkal vagy egyéb dokumentációk csatolásával kell igazolni. A kényszertörlési eljárásban alapvetően – az eljárás viszonylag gyors lefolyása miatt is – okirati bizonyítékoknak van helye. Az eltiltással érintett személyeknek arról is nyilatkozniuk kell, hogy milyen konkrét intézkedéseket tettek meg annak érdekében, hogy a társaság a fennálló kötelezettségeit teljesítse.

Amennyiben a cégjegyzékben bejegyzett adatok alapján az eltiltással érintett személy nem elérhető, akkor a cégbíróság a lakcímnnyilvántartót megkeresi. Ha az eltiltással érintett személy a lakcímnnyilvántartó által közölt adatok alapján sem elérhető, akkor a Ctv. egy vélelmet állít fel, mely szerint az eltiltással érintett személy az adatszolgáltatási és nyilatkozattételi kötelezettségének nem tett eleget. Ennek abból a szempontból van jelentősége, hogy amennyiben a cégbíróság a törvénysértő működés vizsgálatával összefüggésben az eltiltással érintett személy közrehatását nem tudja teljes egészében felderíteni, akkor az eltiltással érintett személlyel szemben pénzbírság kiszabására kerülhet sor. Ennek mértéke 100 000 Ft-tól 400 000 Ft-ig terjedhet. A cégbíróságnak az eset összes körülményét vizsgálnia kell, és diszkrecionális jogkörében eljárva dönti el, hogy alkalmaz-e szankcióként pénzbírságot, és ha igen, akkor milyen mértékűt. A pénzbírság kiszabása tehát nem kötelezettség, csak lehetőség.

Abban az esetben, ha a megkeresés eredményes, de az eltiltással érintett személy a rendelkezésére álló határidőn belül nyilatkozatot nem tesz, akkor úgy kell tekinteni, hogy az eltiltás alkalmazására okot adó feltételek a nyilatkozatot elmulasztó eltiltással érintett személlyel szemben fennállnak. A nyilatkozattételre felhívó végzésben a cégbíróság a mulasztás jogkövetkezményeire figyelmezteti az eltiltással érintett személyt.

A határidőben bejelentett hitelezői követeléseket a cégbíróság megvizsgálja. Amennyiben a cégbíróság minden kétséget kizáróan nem tudja megállapítani a jogosult személyét, a követelés jogalapját, összecszerúságát, esedékességét, akkor a bejelentett követelést vitatott követelésként veszi figyelembe.

A bejelentett hitelezői igényt az eltiltással érintett személy részére a cégbíróság megküldi. Amennyiben az érintett nyilatkozatot nem tesz, vagy nyilatkozata ellentmondásos, illetve a követelést ugyan vitatja, de annak ténybeli alapját nem jelöli meg, okiratokat nem csatol, akkor a cégbíróság a hitelezői igényt elfogadottnak tekinti, és a követelés vitatását elutasítja. Amennyiben a követelés közokiraton alapul, a követelés jogalapját a kényszertörlési eljárásban nem lehet vitatni.

Ha az eltiltással érintett személy a követelést vagy annak egy részét vitatja, és ezt okiratokkal is igazolja, akkor a cégbíróság az eltiltással érintett személy beadványát megküldi a követelés bejelentőjének. A bejelentő az iratok kézhezvételét követő tizenöt napon belül teheti meg a nyilatkozatát. A határidő jogvesztő jellegű, elmulasztása esetén igazolási kérelem előterjesztésének nincs helye. A nyilatkozat elmulasztásának az lesz a jogkövetkezménye, hogy a cégbíróság a követelést vitatott követelésként veszi figyelembe.

A bejelentések, nyilatkozatok alapján a cégbíróság végzéssel megállapítja a társasággal szembeni követeléseket. A végzés ellen az eltiltással érintett személy, illetve a követelés előterjesztője fellebbezést terjeszthet elő.

A cégbíróóság a kényszertörlés alatt álló gazdasági társaság komplex vizsgálatát végzi, és ebben a körben a társaság törvénytört működését is vizsgálja. Amennyiben azt állapítja meg, hogy az eltiltással érintett személy

a) nem tudja kétséget kizáróan igazolni azt, hogy az elvárható minden szükséges és elvárható intézkedést megtett a társaság jogsértő működésének megszüntetése, a társaság által megvalósított mulasztás megszüntetése érdekében, akkor ennek két jogkövetkezménye van: egyrészt a cégbíróóság rendelkezik az eltiltással érintett személy eltiltásáról, másrészt az eltiltott személy korlátlanul felel a kényszertörlési eljárásban bejelentett, de ki nem elégített hitelezői követelésekért. Nyilvánvaló, hogy csak a cégbíróóság által elismert, nem vitatott követelésekről van szó. Több eltiltott személy felelősége egyetemleges.

b) a törvényességi felügyeleti eljárásban vagy a kényszertörlési eljárásban meghatározott kötelezettségének, illetve a bíróság felhívására az adatszolgáltatási és nyilatkozattételi kötelezettségének nem tett maradéktalanul eleget. Ebben az esetben a cégbíróóság rendelkezik az eltiltással érintett személy eltiltásáról.

Az eltiltott személy az eltiltás ideje alatt nem szerezhethet többségi befolyást gazdasági társaságban, nem válhat annak korlátlanul felelős tagjává vagy egyéni cég tagjává, és nem lehet cég vezető tisztségviselője.

A cégbíróósági végzéssel szemben fellebbezésnek van helye.

7. A kényszertörlési eljárás befejezése

A kényszertörlési eljárás lezárása alapvetően attól függ, hogy a társaság vagyonával összefüggésben érkezett-e adatszolgáltatás, bejelentés, illetve sor került-e jogos hitelezői igény bejelentésére, és annak a kiegyenlítése megtörtént-e. Ennek megfelelően az alábbi megoldások jöhetnek szóba:

a) Amennyiben a társasággal szemben követelés bejelentésére nem került sor, adatszolgáltatás nem érkezett, akkor a cégbíróóság a gazdasági társaságot a cégnyilvántartásból törli. Figyelemmel arra, hogy a cégbíróóság megkeresései eredményre nem vezettek, a hatóságoktól a társaság vagyonára adatok nem érkeztek, hitelezői bejelentés nem történt, így a társaságot a cégbíróóság a cégnyilvántartásból törli. Ebben az esetben a társaság nem hagy maga után ürt, kielégítetlen hitelezői igények nincsenek, így a cégbíróóság az eltiltás mellőzésével törli a társaságot. Az eltiltás mint szankciós intézkedés alapvetően akkor jön szóba, ha a hitelezői igények sérülnek. Jelen esetben azonban ez nem áll fenn, így joghátrány alkalmazására nem kerül sor.

b) Elképzelhető azonban, hogy a társasággal szemben hitelezői követelések bejelentésére sor került. A jogalap és esedékesség igazolása mellett a cégbíróóság a követelés összegszerűségét is vizsgálja. Abban az esetben, ha a követelés összege a 400 000 Ft-ot nem éri el, és a társaság ilyen mértékű vagyonnal nem rendelkezik, akkor a cégbíróóság a társaságot törli a cégnyilvántartásból, és ezzel egyidejűleg rendelkezik az eltiltásról. Jelen esetben a hitelezői érdekek sérülnek, kielégítetlen hitelezői követelések maradnak hátra, melynek szankciójaként hivatalból kerül sor az eltiltás alkalmazására. A cégbíróóság a

végzésben a vezető tisztségviselőt kötelezi arra, hogy a társaság iratanyagának az elhelyezéséről gondoskodjon.

c) Abban az esetben, ha a bejelentett követelések összértéke eléri a 400 000 Ft-ot, vagy ha a társasággal szemben követelés bejelentésére került sor, és a rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható, hogy a társaság vagyona eléri a 400 000 Ft-ot, akkor a cégbíróság végzéssel a kénysztörölési eljárást megszünteti, és kezdeményezi a társaság ellen a felszámolási eljárás megindítását. A felszámolási eljárás elrendelése esetén a cégbíróság a kénysztörölési eljárás során beszerzett és egyébként rendelkezésére álló adatokat a felszámolóbiztos részére átadja.

d) Sajátos a helyzet abban az esetben, ha peres eljárás van folyamatban. Ebben az esetben a cégbíróság a kénysztörölési eljárást megszünteti és kezdeményezi a felszámolási eljárás megindítását, de csak abban az esetben, ha a peres eljárás a kénysztörölési eljárás elrendelését megelőzően került megindításra, a per tárgya pénzkövetelés vagy pénzben kifejezhető követelés, és a társaság indította a peres eljárást, azaz a cég felperesi pozícióban van. Álláspontunk szerint a közjegyző előtt indult, fizetési meghagyásos eljárást is ide kell sorolni. A hatályos jogszabályi rendelkezések alapján ugyanis a 3 000 000 Ft-ot el nem érő követelések esetében közvetlenül peres eljárás nem indítható. Ebben az esetben a jogosult az igényét csak közjegyző előtti fizetési meghagyásos eljárás keretében érvényesítheti.¹¹ Abban az esetben, ha a kötelezett ellentmondással élt, vagy belföldi lakóhely hiányában a fizetési meghagyás kibocsátására nem kerülhet sor, a közjegyzői, peren kívüli eljárás peres eljárássá alakul. Ebből következően, amennyiben a kénysztörölés alatt álló gazdasági társaság a kénysztörölési eljárás elrendelése előtt hitelt érdemlően igazolja, hogy fizetési meghagyás kibocsátása iránt kérelmet nyújtott be, akkor – amennyiben az egyéb feltételek is fennállnak – a cégbíróságnak a felszámolási eljárást kötelezően kezdeményeznie kell. Természetesen csak abban az esetben, ha a fizetési meghagyásos eljárás folyamatban van. Ha az jogerősen visszautasításra került, akkor nincs helye a felszámolási eljárás elrendelésének.

e) Abban az esetben, ha a társasággal szemben követelés bejelentésére nem került sor, azonban a társaságnak van vagyona, akkor a cégbíróság a társaságot a cégnyilvántartásból törli. Ebben az esetben nincs kielégítetlen hitelező igény, így a törléssel egyidejűleg nem kerül sor az eltiltás alkalmazására. A gazdasági társaság cégnyilvántartásból való törléssel szűnik meg (*ex lege*). Ez azt jelenti, hogy a gazdasági társaság jogképessége megszűnik, jogokat nem szerezhet, kötelezettségeket nem vállalhat, tulajdonos nem lehet. Ebből következik, hogy a megmaradt vagyon jogi sorsáról a törléssel egyidejűleg a cégbíróságnak hivatalból rendelkeznie kell. A megmaradt vagyon a Ptk. rendelkezései szerint kerül a tagok között felosztásra.¹² Ennek értelmében a társaság tagjait a teljesített vagyoni hozzájárulásuk arányában illeti meg a vagyon. Nem teljesen értünk egyet ezzel a törvényszöveggel. A Ptk. rendelkezései főszabály szerint diszpozitvak, ami azt jelenti, hogy a felek egyező akarattal a törvény rendelkezéseitől eltérhetnek. Ennek megfelelően a tagok a létesítő okiratban a vagyon felosztása tekintetében a Ptk.-hoz képest egyedi szabályokat is elfogadhatnak. Álláspontunk szerint

11 2009. évi L. törvény a fizetési meghagyásos eljárásról. 3. § (2) bekezdés.

12 Ptk. 3:48. § (2) bekezdés.

amennyiben a létesítő okirat a Ptk. fenti hivatkozott szakaszától eltérő rendelkezést tartalmaz, akkor a cégbírósnak a megmaradt vagyont a tagok létesítő okiratban megfogalmazott elvei alapján kell felosztania.

Amennyiben a társaság vagyonának tulajdonjogával összefüggésben kétség merül fel, akkor a cégbírósnak nem engedi, hogy a társaság kényszertörlési eljárás eredményeként megszüntetésre kerüljön. Ebben az esetben a kényszertörlési eljárás átfordul felszámolási eljárássá, és a felszámolóbiztos feladata lesz a kétséges vagyoni elem sorának rendezése.

A cégbírósnak a kényszertörlési eljárást végzéssel zárja le. A végzésben megállapítást nyer a gazdasági társaság megszűnése, és kötelező rendelkezést tartalmaz az eljárási illeték megfizetésére is. Ennek oka abban keresendő, hogy a jogalkotó a kényszertörlési eljárásokat háttérbe akarja szorítani, és inkább arra ösztönzi a társaságokat, hogy végelszámolási eljárással szűnjenek meg. A jogalkotó egy viszonylag magas, a cégeljárásokban eddig teljesen ismeretlen mértékű „büntető jellegű” illetéket állapít meg abban az esetben, ha a társaság kényszertörlési eljárással szűnik meg. Az illeték mértéke 250 000 Ft.¹³ Az illeték a kényszertörlési eljárás kezdő időpontjában a cégjegyzékbe bejegyzett tagokat és vezető tisztségviselőiket egyetemlegesen terheli. Ez alapvetően egy kötelezett egyetemlegesség, mely álláspontunk szerint – a belső jogviszonyukban – egyenlő mértékben terheli a kötelezetteket. A kényszertörlési eljárásban költségkedvezmény igénybevételeire nincs lehetőség, tehát vagyoni, jövedelmi, személyi viszonyokra hivatkozással az illetékfizetési kötelezettség megfizetése alól nem lehet kitérni. A Ctv. ezzel összefüggésben egy pontosító szabályt iktatott be. Abban az esetben, ha a kényszertörlési eljárás elrendelésére azért került sor, mert a társaság jogutód nélküli megszűnését előidéző ok következett be, de végelszámolási eljárás lefolytatásának nincs helye, akkor az eljárás illetékmentes, azaz a cégbírósnak nem rendelkezik illeték megfizetéséről.

Az új illetékszabályokat egyébiránt a 2021. július 12. napján és az azt követően indult kényszertörlési eljárásokban kell alkalmazni azzal, hogy a kivezető törvény¹⁴ hatálya alá tartozó cégek esetén illeték kiszabására nem kerül sor akkor sem, ha a céggel szembeni kényszertörlési eljárás 2021. július 1. napján vagy azt követően indult meg.

13 Itv. 66. § (1) bekezdés.

14 2020. évi LVIII. törvény a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készségről.